

Material informativ referitor la prevederile Legii nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii din România

În prezent, sistemul public de pensii din România este reglementat de Legea nr. 263/2010, privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare.

Reforma sistemului de pensii printr-un nou cadru legislativ are ca scop asigurarea sustenabilității fiscale în contextul procesului de îmbătrânire a populației, corectarea inechităților, asigurarea sustenabilității și predictibilității sistemului, respectiv respectarea principiul contributiv în raport cu beneficiarii drepturilor la pensie.

Reforma pensiilor vizează în special asigurarea sustenabilității fiscale, scopul principal al reformei fiind acela de a dezvolta capacitatea de estimare a impactului reformelor structurale ale sistemului de pensii pe termen mediu și lung, prin îmbunătățirea semnificativă a preciziei proiecțiilor și prin evaluarea implicațiilor pentru sustenabilitatea sistemului de pensii.

Obiectivul general al reformei sistemului de pensii îl reprezintă corectarea inechităților din sistemul public de pensii, sustenabilitatea, predictibilitatea sistemului și respectarea principiului contributivității în raport cu beneficiarii drepturilor de pensie.

Legea 360/2023 privind sistemul public de pensii își propune să reglementeze o formulă de calcul bazată pe numărul de puncte realizat de către fiecare beneficiar, potrivit principiului contributivității, astfel încât să fie corectate mare parte din inechitățile sistemului public de pensii - prin eliminarea indicelui de corecție și a stagiului complet de cotizare diferit.

Principalele modificări prevăzute de Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii din România sunt :

- ▶ Asigurarea unui sistem de pensii sustenabil din punct de vedere financiar prin includerea în noua legislație a unei formule de calcul bazată pe numărul de puncte realizat de fiecare beneficiar, potrivit principiului contributivității, a unui mecanism de indexare a pensiilor clar și corelat cu realitățile economice. Noul mecanism de indexare va avea la bază indicatori reali și predictibili, care să genereze încredere în sistem concomitent cu asigurarea unei predictibilități reale a evoluției pensiilor publice.
- ▶ Cheltuielile cu pensiile se vor concentra pe menținerea ca pondere în valoarea totală a PIB-ului, astfel încât indicatorul de sustenabilitate pe termen mediu și lung să nu indice un risc ridicat.
- ▶ Întărirea principiului contributivității, astfel încât cuantumul pensiei să reflecte activitatea profesională și contribuția la sistemul public de pensii, în raport de veniturile realizate de asigurat.
- ▶ Asigurarea sustenabilității, având în vedere faptul că acest principiu trebuie aplicat tuturor beneficiarilor sistemului public de pensii; aplicarea formulei de calcul doar pentru noii pensionari nu reprezintă o opțiune, deoarece excluderea de la aplicarea noii formule a pensiilor aflate în plată ar reprezenta o nouă inechitate, ceea ce ar genera noi nemulțumiri și, pe cale de consecință, obținerea drepturilor în instanță.
- ▶ Identificarea de soluții privind asigurarea unor pensii adecvate și echitabile pentru toți beneficiarii sistemului public de pensii, corelate cu contribuția acestora adusă în timpul vieții active la bugetul asigurărilor sociale de stat.

Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii din România definește **stagiul de cotizare contributiv** ca fiind perioada de timp pentru care s-au datorat contribuții de asigurări sociale la sistemul public de pensii, precum și cea pentru care asigurații cu contract de asigurare socială au datorat și plătit contribuții de asigurări sociale la sistemul public de pensii.

Stagiul complet de cotizare reprezintă perioada de timp în care asigurații au realizat stagiul de cotizare contributiv, pentru a beneficia de reducerea vârstei standard de pensionare în vederea obținerii pensiei pentru limită de vârstă sau a pensiei anticipate.

Stagiul minim de cotizare reprezintă perioada minimă de timp în care asigurații au realizat stagiul de cotizare contributiv pentru a beneficia de pensie pentru limită de vârstă.

Reglementările referitoare la **contractul de asigurare socială** vizează, printre altele, categoriile de persoane care pot achita contribuțiile de asigurări sociale pe o perioadă de maximum 6 ani, la alegere, din perioade diferite, anterioare încheierii contractului, în care nu au desfășurat activități profesionale și nu au avut calitatea de pensionar.

Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii reglementează următoarele categorii de pensii:

- ▶ Pensia pentru limită de vârstă;
- ▶ Pensia anticipată;
- ▶ Pensia de invaliditate;
- ▶ Pensia de urmaș.

Pensia pentru limită de vârstă

Pensia pentru limită de vârstă se cuvine persoanelor care îndeplinesc, cumulativ, la data pensionării, condițiile privind vârsta standard de pensionare și stagiul minim de cotizare prevăzute în anexa nr. 5.

Vârsta standard de pensionare este de 65 de ani atât pentru bărbați, cât și pentru femei. Atingerea acestei vârste se realizează prin creșterea vârstelor standard de pensionare, conform eșalonării prevăzute în anexa nr. 5.

Stagiul minim de cotizare este de 15 ani, atât pentru femei, cât și pentru bărbați.

Stagiul complet de cotizare contributiv este de 35 de ani, atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Atingerea acestui stagiul se realizează prin creșterea stagiului complet de cotizare, conform eșalonării prevăzute în anexa nr. 5.

Persoanele care au depășit stagiul complet de cotizare contributiv prevăzut în anexa nr. 5 cu cel puțin 5 ani de stagiul de cotizare pot solicita pensie pentru limită de vârstă cu cel mult 5 ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare prevăzute în anexa nr. 5. Reducerea vârstei standard de pensionare anterior menționată nu poate fi cumulată cu nicio altă reducere reglementată de prezenta lege sau de alte acte normative.

Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii cuprinde reglementări privind condițiile de reducere a vârstei standard de pensionare pentru:

- ✓ activitate desfășurată în fostele grupe I și II de muncă, condiții speciale/condiții deosebite de muncă;
- ✓ persoanele cu handicap*;
- ✓ pensia anticipată

*Persoanele care au realizat un stagiul de cotizare contributiv, în condiții de handicap, beneficiază de reducerea vârstelor standard de pensionare prevăzute în Anexa nr. 5, în funcție de gradul de handicap, dovedit cu certificat de încadrare în grad și tip de handicap cu valabilitate permanentă, în condițiile Legii 448/2006 privind protecția și

promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare, după cum urmează:

a) cu 15 ani, în situația asiguraților cu handicap grav, dacă au realizat, în condiții de handicap, un stagiul de cotizare contributiv de cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare;

b) cu 10 ani, în situația asiguraților cu handicap accentuat, dacă au realizat, în condiții de handicap, un stagiul de cotizare contributiv de cel puțin două treimi din stagiul complet de cotizare;

c) cu 10 ani, în situația asiguraților cu handicap mediu, dacă au realizat, în condiții de handicap, stagiul complet de cotizare.

Pensia anticipată

Pensia anticipată se cuvine, cu cel mult 5 ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare, persoanelor care au realizat stagiul complet de cotizare contributiv, precum și celor care au depășit stagiul complet de cotizare cu până la 5 ani.

La stabilirea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate nu se iau în considerare perioadele asimilate în care persoana a beneficiat de pensie de invaliditate, a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar și a satisfăcut serviciul militar.

Cuantumul pensiei anticipate se stabilește din cuantumul pensiei pentru limită de vârstă, prin diminuarea acestuia în raport cu stagiul de cotizare realizat peste stagiul complet de cotizare și cu numărul de luni cu care s-a redus vârsta standard de pensionare.

Cuantumul pensiei anticipate se stabilește prin diminuarea cuantumul pensiei pentru limită de vârstă, în raport cu stagiul de cotizare realizat peste stagiul complet de cotizare contributiv prevăzut în anexa nr. 5 și cu numărul de luni cu care s-a redus vârsta standard de pensionare. Procentul de diminuare pentru fiecare lună de anticipare variază între 0,20% (minim) și 0,40% (maxim).

Pensia de invaliditate

Pensia de invaliditate se cuvine persoanelor care au realizat stagii de cotizare în sistemul public de pensii, care nu au împlinit vârsta standard de pensionare și care au capacitatea de muncă diminuată din cauza:

a) accidentelor de muncă și bolilor profesionale, constatate conform legii;

b) altor boli și accidente care nu au legătură cu munca;

c) accidentelor de muncă și bolilor profesionale survenite în timpul și din cauza practicii profesionale, în cazul elevilor, ucenicilor și studenților.

Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii redefiniște gradele de invaliditate.

Astfel, de gradul I, este caracterizat de deficiența funcțională gravă, capacitate de autoservire pierdută; gradul II caracterizat de deficiența funcțională accentuată și capacitate de autoservire păstrată parțial; gradul III caracterizat de deficiența funcțională medie și capacitatea de autoservire păstrată.

Pensionarii de invaliditate încadrați în gradul I de invaliditate au dreptul, în afara pensiei, la o indemnizație pentru însoțitor reprezentând 50% din salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată, în conformitate cu legislația în vigoare, aferent lunii pentru care se face plata.

Pensia de invaliditate este o categorie de pensie care nu se acordă definitiv, aceasta fiind condiționată de afectarea temporară a capacității de muncă a persoanei.

Ca urmare, la ivirea riscului invalidității, se acordă o pensie de invaliditate supusă unor verificări permanente pentru a se constata dacă măsurile recuperatorii aplicate au determinat recuperarea capacității de muncă, iar persoana își poate relua activitatea. Întrucât pe timpul acordării pensiei de invaliditate nu se realizează stagii de cotizare în sistemul public, nu sunt îndeplinite condițiile de stagiul complet de cotizare și ca urmare

nu se poate opta pentru o categorie de pensie ce este condiționată de realizarea și chiar depășirea stagiului complet de cotizare.

Pentru orice grad de invaliditate, în funcție de natura afectării capacității de muncă și tipul raportului de muncă, capacitatea de muncă poate fi considerată păstrată pentru anumite activități profesionale, la propunerea medicului expert.

Pensia de urmaș

Pensia de urmaș se cuvine copiilor și soțului supraviețuitor, dacă susținătorul decedat era pensionar sau îndeplinea condițiile pentru obținerea unei pensii.

Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii reglementează **valorificarea, la determinarea cuantumului pensiei, a sumelor încasate cu titlul de acord global, sporuri, al 13-lea salariu, ore suplimentare, prime, premii și alte drepturi de natură salarială.**

Referitor la formula de calcul a pensiilor, Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii cuprinde reglementări potrivit cărora cuantumul pensiei se determină prin înmulțirea numărului total de puncte cu valoarea punctului de referință.

Numărul total de puncte este suma punctajelor anuale.

Punctajul anual este suma punctajelor lunare împărțit la 12 luni.

Punctajul lunar este venitul brut realizat împărțit la câștigul mediu brut pe economie utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat.

La data intrării în vigoare a noii legi, valoarea punctului de referință este 81 lei.

VPR este determinat prin împărțirea valorii punctului de pensie din luna ianuarie 2024, adică 2.032 de lei, la 25, care reprezintă nivelul mediu al stagiilor de cotizare prevăzute de legislația pensiilor anterioară datei prezentei legi, respectiv: Legea nr. 27/1966 privind pensiile de asigurări sociale de stat și pensia suplimentară, Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări de stat și asistența socială, Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice.

Începând cu anul următor intrării în vigoare a prezentei legi, valoarea punctului de referință se majorează anual, la începutul fiecărui an, în luna ianuarie, cu rata medie anuală a inflației, la care se adaugă 50% din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut realizat, indicatori definitivi, cunoscuți în anul curent pentru anul calendaristic anterior, comunicați de Institutul Național de Statistică.

În anul 2024, valoarea punctului de pensie prevăzută pentru anul 2023, respectiv de 1.785 de lei, se majorează cu 13,8% și va fi de 2.032 de lei.

Pentru persoanele care contribuie la un fond de pensii administrat privat, punctajul lunar se corectează în sensul diminuării punctajului lunar în funcție de procentul de contribuții de asigurări sociale care se virează la acest fond.

Ajutorul de deces

În cazul decesului asiguratului sau al pensionarului se acordă ajutor de deces unei singure persoane care face dovada că a suportat cheltuielile ocazionate de deces și care poate fi, după caz, soțul supraviețuitor, copilul, părintele sau oricare persoană care face această dovadă.

Ajutorul de deces se acordă și în cazul decesului persoanei care, în ultimele 6 luni anterioare decesului, a avut calitatea de asigurat în sistemul public de pensii, indiferent de stagiul de cotizare realizat în această perioadă.

Ajutorul de deces se acordă și în cazul decesului persoanei aflate în timpul concediului pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani, iar în cazul copilului cu handicap până la 3 ani, respectiv până la 7 ani, sau al unui membru de familie al acestuia, dacă, anterior intrării în concediu, persoana în cauză era asigurată obligatoriu legii și raportul de muncă a fost suspendat.

Referitor la **jurisdicția asigurărilor sociale**, Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii cuprinde reglementări potrivit cărora deciziile de pensie emise de casele teritoriale de pensii pot fi contestate, în termen de 45 de zile de la comunicare, la instanța de judecată competentă. Jurisdicția asigurărilor sociale se realizează prin tribunale și curți de apel.

Legea nr. 360/2023 privind sistemul public de pensii prevede posibilitatea ca instituțiile competente din România să utilizeze semestrial **procedura de confirmare a existenței beneficiarilor nerezidenți aflați în plată**, prin certificatul de viață.

În termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, pensiile se recalculează din oficiu, prin valorificarea, din adevărurile care îndeplinesc condițiile de valabilitate și legalitate, prevăzute la art. 4 alin. (1) și art. 5 alin. (1) din Ordinul ministrului muncii și protecției sociale nr. 487/2021 privind efectuarea operațiunilor de evaluare a pensiilor din sistemul public stabilite până la data de 1 septembrie 2023, a sporurilor/veniturilor nepermanente sau a veniturilor lunare, brute sau nete, după caz, realizate anterior datei de 1 aprilie 2001, plătite din fondul de salarii, asupra cărora s-a datorat, potrivit legii, contribuția de asigurări sociale de stat, nevalorificate la calculul drepturilor de pensie cuvenite sau aflate în plată. Drepturile recalculat se acordă începând cu data intrării în vigoare a prezentei legi.

Cu deosebită considerație,

Director Executiv,

Ana Denis Aramă